

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINING RAVNAQI YO'LIDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN RAQAMLI TRANSFORMATSIYALAR

Dusboev Rakhim Ramazonovich

*Toshkent iqtisodiyot va pedagogika instituti,
Iqtisodiyot fakulteti o'qituvchisi, PhD*

Annotatsiya: Maqolada jahon iqtisodiyotidagi raqamlashtirish hodisasi o'rganiladi. Raqamli iqtisodiyot dunyodagi innovatsiyalar, raqobatbardoshlik va iqtisodiy o'sishning eng muhim dvigatelidir. Zamonaviy raqamli iqtisodiyotning o'ziga xos xususiyatlari aniqlanadi. Raqamli iqtisodiyot darajasini o'lchashning asosiy ko'rsatkichlari tahlil qilinadi, jahon mamlakatlari rahbarlari aniqlanadi. Yuqori darajada rivojlangan mamlakatlar o'z iqtisodiyotlarini raqamlashtirishning eng yaxshi darajasiga ega, chunki ular Internetga yuqori sifatli kirish, ilmiy va texnologik salohiyatni yuqori darajada rivojlantirish va keng ma'lumot olish imkoniyatiga ega. Maqolada so'nggi statistik ma'lumotlarga ko'ra ma'lumotlarni tahlil qilish orqali yillik YaIMni sezilarli darajada oshirgan Xitoy raqamli iqtisodiyotining rivojlanishi va tuzilishi ko'rsatilgan.

Kalit so'zlar. raqamlashtirish, raqamli iqtisodiyot, iqtisodiy o'sish, axborot va kommunikatsiya texnologiyalari (AKT), narsalar interneti (IoT), Blockchain, xalqaro ma'lumotlar korporatsiyasi (IDC), 5G, elektron savdo.

KIRISH

Biz yashayotgan dunyo, ayniqsa, texnologik yutuqlar bilan ko'plab o'zgarishlarga duch kelmoqda, bu bizga qulayroq va osonroq hayot tarzini yaratishga imkon beradi. Shubhasiz, bu raqamlashtirish orqali, bugungi kunda eng muhim tovarga asoslangan, bu ma'lumotlar va shuning uchun ko'plab ishbilarmonlarning analog ma'lumotlardan foydalangan holda o'z biznes modellarini raqamli usullar bilan rivojlantirishga harakat qilishlari.

Yorqin misollar sifatida ko'plab mashhur qo'shma korporatsiyalar tomonidan o'tkaziladigan jarayonni olish mumkin; dunyodagi eng yirik taksi kompaniyasi Uber hech qanday transport vositasiga ega emas; dunyodagi eng mashhur media egasi Facebook hech qanday tarkib yaratmaydi; Alibaba, eng qimmatbaho chakana sotuvchi, inventarizatsiyaga ega emas; va Airbnb, dunyoning eng yirik turar joy provayderi, ko'chmas mulkka ega emas... bu holat ko'pchilik uchun biroz g'alati tuyulishi mumkin, ammo bu biznesning kelajagi, raqamlashtirish! Endi mijozni taksi haydovchisi bilan onlayn platformalar orqali bog'lash mumkin va osonroq bo'lsa, o'z avtomobillingizga ega bo'lishning hojati yo'q.

Foyda olish usuli iste'molchi va provayder uchrashishi mumkin bo'lgan Portal tomonidan komissiyalar bilan mavjud va bu avtomatik jarayon sun'iy intellekt tomonidan amalga oshirilishi mumkin, bu sizning biznesingiz uchun inson operatorlariga nisbatan har qanday xavflarni oldini olish orqali ishlaydi. Ushbu maqolaning quyidagi qismlari raqamli iqtisodiyotning ahamiyati va rivojlangan

mamlakatlarning ushbu versiyaga qanday aylantirilganligini ko'rsatishga bag'ishlangan.

"Raqamli iqtisodiyot" tushunchasi birinchi marta 1995 yilda paydo bo'lgan, chunki bu yil ilgari axborot texnologiyalari uchun uskunalar ishlab chiqarishda burilish nuqtasi sifatida belgilangan edi. Bundan tashqari, o'sha paytda Internet "bepul" tarkibning muhim manbai sifatida paydo bo'ldi. [1]

Muammoni o'rganilganlik darajasi

Ko'plab tadqiqotlar raqamli transformatsiyaning iqtisodiy o'sishga ijobiy ta'sirini ta'kidlaydi. Elektron tijorat, raqamli to'lovlar va onlayn platformalar kabi raqamli texnologiyalar samaradorlik, innovatsiya va tadbirkorlikni rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'lib, iqtisodiy ishlab chiqarish va ish o'rinlarini yaratishga olib keladi (Brynjolfsson & McAfee, 2014; Jahon banki, 2019). Raqamli iqtisodiyot global iqtisodiyotda raqobatbardoshlik va barqaror rivojlanishning asosiy omili sifatida qaraladi (Kshetri, 2017). [10]

Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, rivojlanayotgan iqtisodiyotlar, shu jumladan Markaziy Osiyo, raqamli iqtisodiyotni jadal o'sish uchun ishlatish imkoniyatiga ega. Ushbu mamlakatlarda ko'pincha texnologiyani yaxshi biladigan yoshlarning katta aholisi, internetga kirish stavkalari o'sib bormoqda va iste'molchilar talabining ortishi bilan o'rta sinf o'sib bormoqda (Jahon banki, 2016). Tadqiqotlar raqamli infratuzilma, ko'nikmalarni rivojlantirish va rivojlanayotgan bozorlarda raqamli iqtisodiyotning imkoniyatlarini ochish uchun qo'llab-quvvatlovchi siyosatning muhimligini ta'kidlaydi (Qiang va boshq., 2019). [11]

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot raqamli iqtisodiyotning O'zbekistonning tez rivojlanayotgan iqtisodiyotidagi so'nggi tendentsiya sifatida rolini o'rganish uchun aralash usullardan foydalanadi. Ma'lumotlarni yig'ish raqamli iqtisodiyot bo'yicha tegishli ko'rsatkichlarni to'plashni o'z ichiga oladi. Miqdoriy tahlil miqdoriy ta'sirni o'lchash uchun statistik metodlarni o'z ichiga oladi. Sifatli tahlil adabiyotlarni ko'rib chiqish va siyosat tahlilini o'z ichiga oladi. Amaliy tadqiqotlar chuqur tushunchalarni beradi. Xulosalarni birlashtirish va talqin qilish xulosalar va siyosat natijalarini chiqarish uchun amalga oshiriladi. Metodologiya O'zbekiston iqtisodiyotidagi raqamli iqtisodiyotni har tomonlama tushunish uchun miqdoriy va sifatiy yondashuvlarni birlashtiradi.

TAHLIL VA NATJALAR

Ba'zilar avtomatlashtirish tufayli ish yo'qotilishi haqida ogohlantiradilar, ba'zilar raqamli texnologiyalar qila oladigan narsalarga hayron bo'lishadi. Keyin bu

eng muhtoj odamlarga etkazib berishga aylanishi haqida haqiqiy shubha bor. Shuning uchun, " raqamli iqtisod nima?" "yoki" uni an'anaviy iqtisodiyotdan nimasi bilan farq qiladi?"

Raqamli iqtisodiyot-bu raqamli texnologiyalarning ishlab chiqarish va iste'mol shakllariga ta'sirini aks ettiruvchi atama. Bunga tovarlar va xizmatlar qanday sotilishi, sotilishi yoki to'lanishi kiradi. Raqamli iqtisodiyot endi bozorlarni, biznes modellarini va kundalik operatsiyalarni o'zgartirishga olib keladigan texnologik o'zgarishlardan foydalanadigan iqtisodiyotning barcha qismlarini o'z ichiga oladi. Shuning uchun u an'anaviy texnologiyalar, media va telekommunikatsiya sohalaridan tortib yangi raqamli sektorlarga ham bo'lgan hamma narsani qamrab oladi. Bularga elektron tijorat, raqamli bank va hatto rivojlanayotgan texnologiyalarni qo'llash ta'sir ko'rsatadigan qishloq xo'jaligi yoki tog ' -kon sanoati yoki ishlab chiqarish kabi "an'anaviy" tarmoqlar kiradi. Bunday holatda, bu nima uchun biz bu haqda g'amxo'rlik qilishimiz kerakligi javobidir.

Internet qabul qilish odatiy imkoniyat bo'ldi, deb, ko'p mutaxassislar Internet iqtisodiyoti haqida fikr haqida ko'proq ularning qaratib qaytdi, qaysi tarmoqlar, shuningdek, manufacturies samaradorligini oshirish mumkin. Internetning yuqori darajasi va AKTning o'sishi ularga raqamli yo'naltirilgan firmalar bo'ylab onlayn tranzaksiyalar bo'yicha tajribalarni qo'llash imkoniyatini berdi, bu esa muvaffaqiyatli daromad olishni boshladi.

Raqamli iqtisodiyotning asosiy mahsulotlari-bu kompyuter uskunalari va global Internet kabi raqamli tizimlar tomonidan taqdim etiladigan an'anaviy iqtisodiyotning bir xil tovarlari va xizmatlari. Buning afzalliklari bor, ularning asosiysi oddiy foydalanuvchilarning ma'lum bozorlarga (tovarlar yoki xizmatlar), nafaqat yirik kompaniyalarga kirishini oshirish, tranzaksion xarajatlarni kamaytirish, samaradorlik va raqobatbardoshlikni oshirishdir.

Shu sababli, internet va AKTning roli raqamli rivojlanish uchun nihoyatda dolzarbdir, chunki ular raqamli davrning asosiy qismidir. Tomonidan ta'kidlanganidek UNCTAD [5], masalan, rivojlanayotgan raqamli iqtisodiyot rivojlangan foydalanish bilan bog'liq bo'lishi mumkin robototexnika, AI, narsalar Interneti (IoT), bulutli hisoblash, katta ma'lumotlar tahlili va uch o'lchovli (3D) bosib chiqarish. Bundan tashqari, o'zaro ishlaydigan tizimlar va raqamli platformalar raqamli iqtisodiyotning muhim elementlari hisoblanadi.

Beshinchi avlod (5G) simsiz texnologiyasi katta hajmdagi ma'lumotlarni boshqarish qobiliyati tufayli IoT uchun juda muhim bo'lishi kutilmoqda. 5G tarmoqlari bugungi tizimlarga qaraganda 1000 baravar ko'proq ma'lumotlarni qayta

ishlashi mumkin [3]. Xususan, u yana ko'plab qurilmalarni (masalan, sensorlar va aqlli qurilmalar) ulash imkoniyatini taqdim etadi. 72 uyali aloqa operatorlari 5 yilda 2018gni sinovdan o'tkazayotgan bo'lsa, ulardan 25 tasi 2019 yilda va yana 26 tasi 2020 yilda xizmatni boshlashi kutilmoqda [4]. Bu 2025 tomonidan, Evropa va Osiyo tinch okeani tomonidan ta'qib Amerika qo'shma Shtatlari, 5G qabul rahbarlari bo'ladi, deb taxmin qilinadi. Rivojlanayotgan mamlakatlar IoT ta'sirini maksimal darajada oshirish uchun 5G infratuzilmasiga katta investitsiyalar talab qilinadi. 2025 yilga kelib, umumiy ulanishlarda 5G ulushi Koreya Respublikasida 59 foizga yetishi kutilmoqda, lotin Amerikasida atigi 8 foiz va Sahroi Afrikada 3 foiz (I. 1-jadval). Bundan tashqari, 5gni joylashtirish shahar-qishloq raqamli bo'linishini yanada oshirishi mumkin, chunki talab past bo'lgan qishloq joylarda 5G tarmoqlarini o'rnatish tijorat jihatdan qiyin bo'ladi.

1-jadval. Mobil texnologiyalar aralashmasi, avlod va mintaqalar bo'yicha, 2018 va 2025 (foizda)

Internetga kirish asosiy holatiga o'girilib nima uchun boshqa asosiy sabablari yaqqol eng taniqli Internet kompaniyalari statistika bilan ko'rsatilgan bo'lishi mumkin. Misol uchun, Google Internet-qidiruvlar uchun bozorning 90 foiziga ega.

Mobil texnologiyalar aralashmasi, avlod va mintaqalar bo'yicha, 2018 va 2025 (foizda)

	2018			2025			
	2G	3G	4G	2G	3G	4G	5G
Osiyo Tinch Okeani	34	21	45	5	13	67	15
Lotin Amerikasi	26	39	35	5	21	65	8
Middle East and North Africa	37	40	23	10	32	52	6
Afrika	59	35	6	14	59	24	3
MDH	36	45	19	2	18	68	12
Yevropa	18	36	46	1	7	63	29
Shimoliy Amerika	9	21	69	2	7	44	47
Dunyo	28	29	43	5	20	59	15

Facebook global ijtimoiy media bozorining uchdan ikki qismini tashkil etadi va dunyo iqtisodiyotining 90 foizidan ko'proq ijtimoiy media platformasi hisoblanadi. Amazon dunyodagi onlayn chakana faoliyatning deyarli 40 foiz ulushiga ega va uning Amazon veb-xizmatlari global bulutli infratuzilma xizmatlari bozorining o'xshash ulushiga ega. Xitoyda Vechat (tencentga tegishli) bir milliarddan ortiq faol

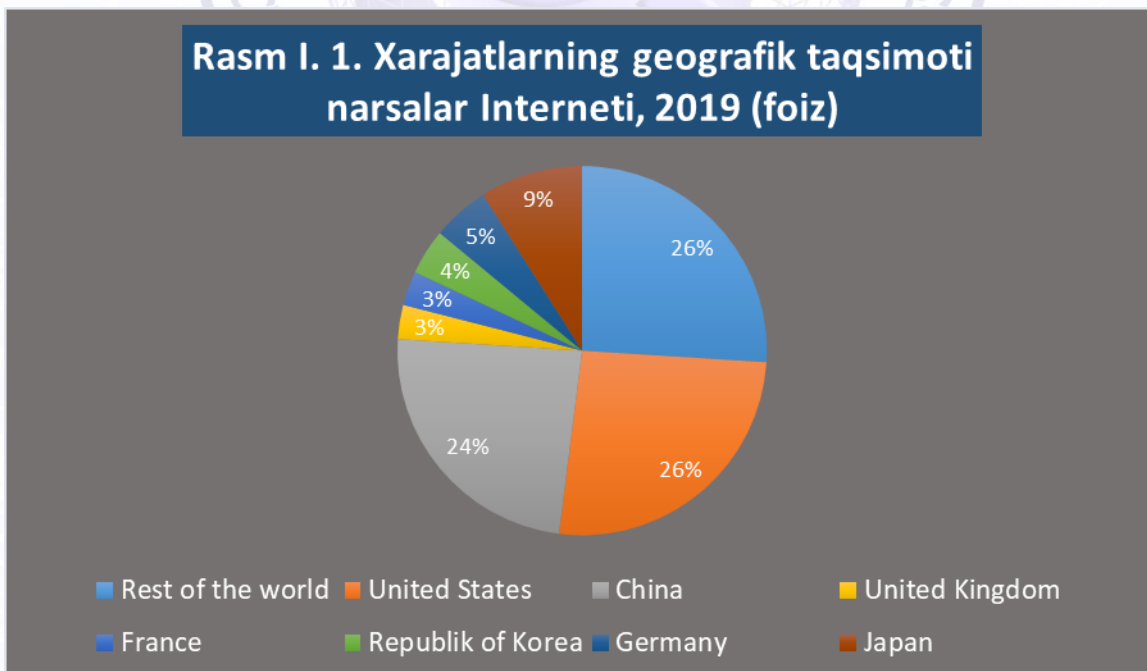

foydalanuvchiga ega va Alipay (Alibaba) bilan birgalikda uning to'lov yechimi mobil to'lovlar uchun deyarli butun Xitoy bozorini egallab oldi..echat Shu bilan birga, Alibaba Xitoy elektron tijorat bozorining 60 foiziga yaqinligi taxmin qilinmoqda. [5]

Agar bir nechta mutaxassislarning fikriga ko'ra, agar bog'lanmagan va giper raqamlashtirilgan mamlakatlar o'rtasidagi esnash bo'shlig'i yanada kengayadi va mavjud tengsizliklar kuchayadi. Raqamli bo'linishlar, tayyorlikdagi farqlar va raqamli iqtisodiyotda bozor kuchining yuqori konsentratsiyasi raqamli transformatsiyaning davom etayotgan jarayonidan olingan daromadlarni adolatli taqsimlashga yordam beradigan yangi siyosat va qoidalarga ehtiyoj borligini ko'rsatadi. Bu oson bo'lmaydi.

Top yetti mamlakatlarda Internet foydalanish haqida statistika, shuningdek, yana boshqa hamkasblari nisbatan ishlab chiqilgan, ular nima uchun bir yorqin misol bo'lishi mumkin. Eng yaxshi ettita mamlakat (AQSh, undan keyin Xitoy, Yaponiya, Germaniya, Koreya Respublikasi, Frantsiya va I. 2. Internetdagi narsalar uchun sarf-xarajatlarning geografik taqsimoti, 2019 (foiz) manba: UNCTAD, IDC asosida, 2019. Amerika Qo'shma Shtatlari Xitoy Yaponiya Germaniya Koreya Respublikasi Frantsiya Birlashgan Qirollik dunyoning qolgan qismi 26 26 3 3 4 5 9 24 Birlashgan Qirollik) IoT bo'yicha butun dunyo bo'ylab xarajatlarning qariyb 75 foizini tashkil etadi, birinchi ikki mamlakat global xarajatlarning 50 foizini tashkil qiladi.

Rasm I. 1. Xarajatlarning geografik taqsimoti narsalar Interneti, 2019 (foiz).

U manfaatdor bo'lgani kabi, bugungi davr globallashuv davri va odamlar, ayniqsa, chunki Internet kam xarajatlar, savdo cheksiz foydalanish bilan o'ralgan

bo'ladi. An'anaviy, mahalliy, tranzaksiyalar usuli butun biznes dunyosini birlashtirgan raqamli iqtisodiyot evolyutsiyasidan keyin foydasiz bo'lib qoldi. Qog'oz yo'q. Bugungi kunda eng muhim tovar, ma'lumotlar, virtual dunyoga qo'shildi, chunki biznesning ko'p jihatlari raqamli versiyaga aylandi. Albatta, biznes uchun Internet ma'lumotlar har qanday yaxshi bo'lsa, tekshiruvchi ehtiyoj nihoyatda dolzarb bo'ldi. Keyin Blockchain texnologiyasi yaratildi. Bu peer-to-peer distribyutori sifatida korxonalar o'rtasida mustaqil bog'lanish usuli bilan birga bepul imkoniyat yaratadigan tizimdir.

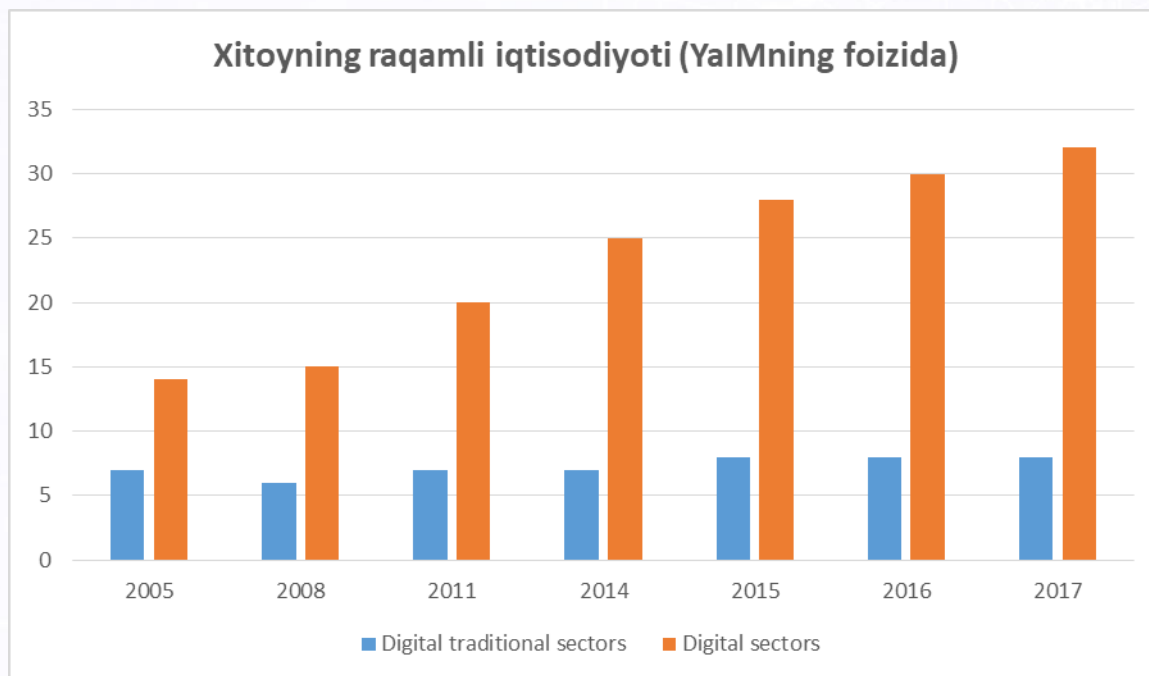
Blockchain texnologiyasi kriptovalyutalar oldidagi missiyasi bilan yaxshi tanilgan, ammo uning raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish uchun juda muhim bo'lgan boshqa maxsus vazifalari bor. Ilgari, vositachilar egasini xaridor bilan bog'lash orqali daromad olishlari mumkin edi va ularsiz bitim tuzish qiyin edi. Shunga qaramay, savdo-sotiqning ikkala ishtirokchisi ham, egasi ham, xaridor ham o'z daromadlarining bir qismini yo'qotishi kerak edi. Blockchain-ni amalga oshirish, xaridor va egasi bir-birini topishi mumkin bo'lgan ko'plab platformalarni ochish orqali vositachi rolini o'ldirdi. Mahalliy birjalar shishib ketdi va Global bitimlar Internetga kirish huquqini bergan har bir kishi uchun osonlashdi.

Gartnerning Blockchain biznesiga ko'ra, qiymat prognozi, 2018-2021 yillarda bir nechta yuqori darajadagi muvaffaqiyatlarning birinchi bosqichidan so'ng, 2022-2026 yillarda katta, yo'naltirilgan investitsiyalar va ko'plab muvaffaqiyatli modellar bo'ladi. Va bu portlashi kutilmoqda 2027-2030, ortiq yetib \$3 trillion global (JST, 2018). Hozirgi vaqtda Xitoyning o'zi blokcheynlar bilan bog'liq texnologik oilalar uchun barcha patent talabnomalarining deyarli 50 foizini tashkil qiladi va Qo'shma Shtatlar bilan birgalikda ular bunday patent talabnomalarining 75 foizidan ortig'ini tashkil qiladi. [6]

Raqamli iqtisodiyotning asosiy elementlari bilan birgalikda kelib chiqishi haqidagi asosiy ma'lumotlar sifatida, ushbu turdagi iqtisodiyot bilan bog'liq bo'lgan yana bir muhim mavzu, shubhasiz, aniqlangan mamlakatning raqamli iqtisodiyoti bo'lib, u o'zining maxsus maslahatlari bilan boshqa hamkasblaridan farq qiladi. Shunga ko'ra, Xitoyda raqamli iqtisodiyotning o'sishi uning rivojlanish darajasi tufayli tanlanadi, bu 2020 yilda dunyodagi eng yuqori ko'rsatkich edi. 2021 yilda Pekinda bo'lib o'tgan Global raqamli Iqtisodiyot konferentsiyasi shuni ko'rsatdiki, Xitoyning raqamli iqtisodiyotining qiymati 5,4 trillion dollarni tashkil etadi va bu dunyodagi ikkinchi eng yuqori narx. Bundan tashqari, o'sish darajasi 9,6% ni tashkil etadi, bu boshqa mamlakatlar orasida eng yaxshi natijadir, deya xabar beradi Economic Information Daily. [9]

So'nggi o'n yillik statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2005 yilda YaIMning 15 foizi raqamli iqtisodiyotga tegishli bo'lib, u o'nlab yildan keyin qariyb ikki baravar ko'paydi. Bu, shuningdek, raqamlashtirish Xitoyda keskin ishlab chiqilmoqda qanday yorqin misol bo'lishi mumkin. (I. 2-Rasm)

Rasm 1. Xitoyning raqamli iqtisodiyoti (YaIMning foizida)

XULOSA

Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi jahon xalqlari o'rtasida elektron savdo nuqtai nazaridan keng imkoniyatlar yaratmoqda. Bugungi kunda eng muhim tovar ma'lumotlar bo'lgani uchun raqamlashtirish internet yoki bulutli hisoblash yordamida keng ko'lamlil ma'lumotlar bilan ishlashni yaxshilaydi. Shunga ko'ra, unumdorlik darajasi oshadi va undan foydalanish orqali insoniyat hayoti osonlashadi.

Shuning uchun, bozorni nazorat qilmasdan va ba'zan bezovta qiluvchi hokimiyatni yaratish vaqti keldi. Bundan tashqari, uning xavfsiz usuli bilan birga noyob raqamli iqtisodiyotning asosiy asosi bo'lgan Blockchain hisoblanadi. Shuning uchun barcha dunyo mamlakatlari texnologiyani takomillashtirishga ko'proq e'tibor berishlari va raqamlashtirishni rivojlantirishga ko'proq sarmoya kiritishlari kerak.

Raqamli iqtisodiyot O'zbekistonning tez rivojlanayotgan iqtisodiyotida yangi imkoniyatlar va muammolarni keltirib chiqaradigan so'nggi tendentsiya sifatida paydo bo'ldi. Adabiyotlar sharhi raqamli transformatsiyaning iqtisodiy o'sishga, ayniqsa rivojlanayotgan iqtisodiyotlarga ijobiy ta'sirini ta'kidlaydi. O'zbekiston

raqamli iqtisodiyotning ahamiyatini tan oldi va uning salohiyatidan foydalanish uchun turli tashabbuslarni amalga oshirdi.

Biroq, raqamli iqtisodiyotning afzalliklaridan to'liq foydalanish uchun raqamli infratuzilma, me'yoriy asoslar va kiberxavfsizlik xatarlari kabi muammolarni hal qilish kerak. Ushbu tadqiqotda qo'llanilgan aralash metodologik tadqiqot metodologiyasi O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotning roli va ta'siri haqida atroflicha tushuncha berdi. Topilmalar innovatsiyalar, tadbirkorlik va raqobatbardoshlikni rivojlantirish uchun raqamli infratuzilma, ko'nikmalarni rivojlantirish va qo'llab-quvvatlovchi siyosatga investitsiyalarni davom ettirish zarurligini ta'kidlaydi.

Raqamli iqtisodiyotning afzalliklarini maksimal darajada oshirish uchun O'zbekiston raqamli infratuzilmani mustahkamlash, raqamli savodxonlikni oshirish va kiberxavfsizlik choralari kuchaytirishga e'tibor qaratishi kerak. Bundan tashqari, davlat-xususiy hamkorlikni rivojlantirish, qulay tartibga solish muhitini yaratish, startaplar va kichik biznesni qo'llab-quvvatlash raqamli iqtisodiyotning o'sishiga yordam beradi.

Umuman olganda, raqamli iqtisodiyot O'zbekistonning tez rivojlanayotgan iqtisodiyoti uchun ulkan salohiyatga ega. Muammolarni hal qilish va imkoniyatlardan foydalanish orqali O'zbekiston o'zini mintaqada raqamli etakchi sifatida ko'rsatishi, iqtisodiy o'sish, ish o'rinlari yaratish va barqaror rivojlanishga olib kelishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Jorgenson, D.W.: Information technology and the U.S. economy. Am. Econ. Rev. 91(1), 1–32 (2001)
2. UNCTAD. Information Economy Report 2017: Digitalization, Trade and Development. (United Nations publication, Sales No. E.17.II.D.8, New York and Geneva).
3. UNCTAD. Digital Economy Report 2019. Value creation: Implications for Developing Countries. United Nations Publications, Sales No. E.19.II.D.17, New York and Geneva
4. Отабек Ганиевич Набижонов, Зохидагон Раббимкул Ўғли Хужамкулов, and Ф. Б. Шакирова. "ИННОВАЦИЯЛАР НЕГИЗИДА БАРҚАРОР ИҚТИСОДИЙ ЎСИШНИ ТАЪМИНЛАШНИНГ НАЗАРИЙ ЖИХАТЛАРИ" Central Asian Academic Journal of Scientific Research, vol. 2, no. 4, 2022, pp. 326-334.
5. Nabijonov Otabek Ganiyevich, & Shavkatova Shakhnoza Pulot Qizi. (2021). THE ROLE OF UNIVERSITIES IN BUILDING A REGIONAL INNOVATION

SYSTEM. Eurasian Journal of Academic Research, 1(8), 102–106.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.5709174>

6. Nabijonov Otabek Ganiyevich (2021). IQTISODIYOTDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHNING NAZARIY ASOSLARI. Scientific progress, 1 (3), 136-139.
7. Kholikova Rukhsora Sanjarovna, & Bakhtiyorov Akhmadbek Feruzoglu. (2023). OUTCOME OF E-TRADE, CREATING BY ACCELERATING DIGITAL ECONOMY. *E Conference Zone*, 40–43. Retrieved from <https://econferencezone.org/index.php/ecz/article/view/1876>
8. Bakhtiyorov, A. (2022). BREAKTHROUGH OF DIGITALIZATION DUE TO THE INNOVATION ECONOMY AND THE EFFECT OF THEIR COLLABORATION FOR ECONOMIC PROSPERITY. *BEST SCIENTIFIC RESEARCH-2023*, 1(1), 41-49.
9. Bakhtiyorov, A. (2022). Trade And Economic Performance Through Digital Economy. *Gospodarka i Innowacje.*, 24, 720-726.
10. Bakhtiyorov, A. (2023). SOCIO-ECONOMIC IMPACT OF THE DIGITIZED GOVERNMENT PRINCIPLE IN PRIVATIZATION. *Евразийский журнал академических исследований*, 3(7), 55–60. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/ejar/article/view/18731>